

Vapaaehtoisen rikostaustan selvittäminen

Rikostaustalain mukaan rikostaustan selvittäminen on ehkäisevä keino, joka vaikuttaa vain jo tuomion saaneiden, lippukunnalle uusien henkilöiden pestamiseen. Kasvuympäristön turvallisuutta voidaan parantaa rikostaustan tarkastamista tehokkaammin kehittämällä toimintatapoja sellaisiksi, että sekä aikuisten ja lasten tai nuorten että lasten ja nuorten keskinäisessä toiminnassa mahdollisuus vahingolliseen toimintaan vähenee. Joissakin tapauksissa rikostaustaselvitys täytyy kuitenkin tehdä.

Milloin rikostaustaselvitys pitää tehdä?

Kaikille lippukunnan toiminnassa aloittaville uusille aikuisille, jotka aloittavat ryhmän vetämisen yksin tehdään rikostaustan selvitys (pois lukien samoajat, jotka vetävät toimintaryhmää yksin osana omaa samoajaohjelmaansa). Jos tehtäviin haetaan aikuisia ilmoitusten avulla, on jo ilmoituksessa mainittava, että yksin tehtävään ryhtyvältä tullaan vaatimaan rikosrekisteriotteen esittämistä.

Vapaaehtoisen rikostausta selvitetään, kun **kaikki** seuraavat kohdat täyttyvät:

- Lippukunta on hallituksen päätöksellä hyväksynyt Suomen Partiolaisten tekemän Turvallisesti yhdessä -ohjeen osaksi omaa toiminnan ohjeistustaan.
- Henkilö ryhtyy ryhmän ainoaksi täysi-ikäiseksi johtajaksi (pois lukien samoajaohjelmaan kuuluva ryhmän johtaminen)
- Tehtävään kuuluu säännöllistä ryhmän johtamista ja ryhmässä on alaikäisiä osallistujia.
- Tehtävässä toimitaan pysyväisluontoisesti (pesti kestää vähin tään yhden toimintavuoden) ja pääsääntöisesti yksin.

Vapaaehtoisella voi olla myös itse haettu rikosrekisteriote. Jos ote on alle kuusi kuukautta vanhaa, sitä voidaan käyttää rikostaustaselvityksessä. Jos henkilö ei suostu rikostaustan selvittämiseen, häntä ei tule pestata yksin ryhmänjohtamistehtäviin.

Jos sinulle tulee kysyttävää, ota yhteyttä lippukuntasi omaan työntekijään ja kysy matalalla kynnyksellä apua!

Miten rikostaustaselvitys tehdään?

Lippukunta tekee itse rikostaustaselvitykset. Prosessi on helppo ja yksinkertainen. [Tutustu ajantasaisiin oikeusrekisterikeskuksen ohjeisiin oikeusrekisterikeskuksen nettisivuilla.](#)

Partiolaisia koskevat kohdat, joissa puhutaan vapaaehtoistoiminnan järjestäjistä.

Rikostaustaselvitysprosessi:

1. Lippukunta toteaa, että pestiin ryhtyvälle tai pestissä olevalle henkilölle pitää tehdä rikostaustaselvitys.
2. Lippukunnan yhdistysrekisteriin merkitty edustaja (lippukunnan nimenkirjoittaja), tilaa tarvittavat rikosrekisteriotteet [ORK:n sähköisestä asioinnista](#). Tilauksen voi myös tehdä sähköpostitse tai postitse. Suosittelemme sähköistä asiointia. Muut tilaustavat lisäävät tilauksen hintaa sekä pidentävät käsittelyaikaa.
 - a. Ennen tilausta hän huolehtii vapaaehtoisilta Oikeusrekisterikeskuksen suostumuslomakkeet tilauksen liitteeksi.
 - b. Vapaaehtoistehtäväksi voi laittaa partion määrittelemän tehtävän, mutta se kannattaa myös avata ns. kansankielisesti. Esimerkiksi ”Akela, 7–10-vuotiaiden partiolaisten ryhmänohjaaja”
 - c. Onko vapaaehtoistoiminnan järjestäjällä ohje tai suunnitelma alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta turvaaviksi toimiksi? -kohtaan merkitään ”Partio Turvallisesti yhdessä - ohje. Hyväksytty 30.11.2019 Suomen Partiolaisten toimesta”. Ohjeistusta ei tarvitse erikseen toimittaa Oikeusrekisterikeskukselle, vaan sen mainitseminen siihen varatussa kohdassa riittää. Suomen Partiolaiset toimittavat aina ajantasaisen version oikeusrekisterikeskukselle.
3. Oikeusrekisterikeskus käsittelee tilauksen ja lähettää rikostaustaotteet lippukunnan turva-aikuiselle tai muulle nimetylle henkilölle. Otteita ei kuitenkaan tilata lippukunnan yleiseen osoitteeseen, joka on kaikkien saatavilla.

4. Turva-aikuinen tai (lippukunnanjohtaja, jos turva-aikuista ei ole) merkitsee partiorekisteri Kuksaan henkilön tietoihin vain otteen käsittelijän ja päivämäärän, ei siis mitään tietoja otteen sisällöstä. Kun ote on tarkastettu, se on luovutettava viipymättä vapaaehtoiselle, jota se koskee. Rikosrekisteriotetta ei saa jäljentää. Vapaaehtoisen henkilötietoihin ei saa koskaan tehdä merkintää siitä, onko otteelle merkitty rikostietoja vai ei. Lippukunnan on luovutettava ote vapaaehtoiselle heti kun ote on tarkistettu.

5. Turva-aikuinen, tarvittaessa yhdessä lippukunnanjohtajan kanssa, arvioi ja tekee lopullisen päätöksen siitä, sopiiko henkilö tehtävään/pestiin. Partiossa suosittelemme välttämään pestausta, jos rikosrekisteriotteessa on merkintöjä [rikoksista](#). Rikosrekisteriotteen käsittelijä on salassapitovelvollinen rikosrekisteriotteelle merkityistä tiedoista. Salassapitovelvollisuus jatkuu myös sen jälkeen, kun otteen käsittelijän ei ole siinä tehtävässä, jossa hän on tiedon saanut. Salassapitovelvollisuuteen on syytä suhtautua vakavasti, sillä sen rikkomisesta voidaan rangaista rikoslain mukaan salassapitorikoksena tai – rikkomuksena (rikoslaki 39/1889 38 luku 1 ja 2 §).

Oikeusrekisterikeskuksen käsittelyaika on vuonna 2024 7 työpäivää, ja hakemukset käsitellään saapumisjärjestyksessä. Käsittelyaika ei sisällä postin toimitusaikaa. Ote maksaa vuonna 2024 sähköisessä asiointipalvelussa 6 euroa ja muulla tavoin tilattuna 12 euroa. Asiointipalvelussa ote maksetaan heti. Postitse ja sähköpostitse lähetetyt hakemukset laskutetaan erikseen.

Jos sinulle tulee jotain kysyttävää tai ongelmia rikostaustaselvitykseen liittyen, ole yhteydessä lippukuntasi omaan partiotyöntekijään tai Oikeusrekisterikeskukseen!

Asiaan liittyviä linkkejä:

- [Oikeusrekisterikeskus, Vapaaehtoisen rikostaustaote](#)
- [Digi- ja väestövirasto, Suomi.fi valtuudet](#)
- [Suomi.fi toisen valtuuttaminen](#)
- [Rikosrekisteriotteessa näkyvät merkinnät](#)

Päivitetty 19.8.2024